

שכלום לידיד

השכונה ונציגה כלפי השלטונות העותומ-ניים.

בראשית דרכו העצמאית היה מרקו עובד עיריית תל-אביב. כאשר הוכרו, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, על מיבצע התנדבות של צעירים ארץ-ישראלים ל-צבא הבריטי, היה מרקו מראשוני המתנדבים, הגיע עד לדרגת רב-סמל ושירת כנהג בפלוגת מובילי המים לצבא הבריטי שנלחם במידבר המערבי. משם עבר ל-בריגדה העברית. כשהשתחרר התנדב ל-הגנה, וכאשר הוקם צה"ל הפך מרקו להיות הרס"ר הראשון של גייסות השיריון.

הוא שוחרר מצה"ל כנכה, וכה לסייע ממשרד הביטחון בהקמת משרד למכירת כרטיסים להצגות ולסרטים. משרד לאן שבפסג' שברחוב דיזנגוף בתל-אביב. שם החלה מעורבותו בחיי הבידור והבוהמה התל-אביבית. הכיר אמרגנים, התנדב ל-סייע להם כנהג פרטי לכוכבי בידור שהגיעו להופעות בארץ כמו הארי בלפונטה או מרלון דיטריך. כנותו, טוב-ליבו ופתיחותו, איפשרו לו ליצור מגע בלתי-אמצעי, חברי, עם כוכבים ושמות מפורסמים בעולם הבי-דור הבינלאומי.

את מיבצע האמרגנות הראשון שלו ביצע בקשר עם העולם הזה. הוא נטל על עצמו לארגן את אחת ממיבצעי בחירת מלכת-המים. החיידק דבק בו. נטש את

צה"ל ושל גימנוסטיקה על סף כניסתו לחיי החברה; של מנהיגים פוליטיים ושל סוחרי מכונות; של סופרים, משוררים והיפים. אפילו כשהיה דחוק מבחינה כל-כלית, לא עבר כמעט יום בו לא ערך את שולחנו. באחת ממסעדות תל-אביב, כדי לארח חברים וידידים, אמנים בצרה או אורחים מחו"ל, כשהוא רוהינתת מעצם התייחסותם אליו כפטרון. תכונות שאיבדו את ערכן בסולם הערכים של החברה הי-שאלית, כמו רוחב-לב, כבוד, מעורבות אישית בבעיותיו של הזולת ואיכפתיות לנושאים משולי החיים. כמו הרעלת כלבים ברחובות הערים או הבריחויות בחיי-הלי-לה, הם שהרכיבו את אישיותו של הרווק המושבע אוהב החיים.

מעטים ידעו את תולדותיו ויחסו. מש-פחתו מוצאה בעולים ממרוקו שהגיעו לארץ באמצע המאה שעברה, התיישבו בחברון, ואחר-כך הסתעפו גם אל סימטאות העיר העתיקה של ירושלים. אבות אבותיו נמנו על מייסדי השכונה היהודית הראשונה שנבנתה מחוץ לחומות. שאינה, כפי שמקו-בל לחשוב, ימין משה, שבנה סר משה מונטיפיורי, אלא שכונת המוגרבים. סבו זקנו נשא לאשה את אחת מנכדותיו של ר' לוי יצחק מברדיצ'ב. ואילו אביו, יצחק תורג'מן, היה מייסדי תל-אביב, ובתקופת התורכים אף היה תקופה מסוימת מוכתר

ידיד ושמו פרדי
כלב דני ענק, העונה לשם פרדי, היה צמוד למרקו תורג'מן בשנים האחרונות, ליווה אותו לכל מקום ואירוע, כמו בתמונה זו בה נראה מרקו והכלב, כשלידו הרוגמנית רחל גלפרב.

כלב דני גדול סבב ביום השישי הי-אחרון בין השולחנות של מיזללת ג'קי בתל-אביב. כשקומתו מיתושאת מעל לשולחנות, עבר הכלב משולחן לשולחן וכאילו בחן את היושבים סביבם. היו כאלה שהיו מוכנים להישבע כי ראו דמעות ב-עיניו של הכלב.

מדי יום שישי בצהריים הופכת מיזללת ג'קי למרכז החברתי של תל-אביב. עסקנים מפלגתיים ונעורות זוהר, אלופי צה"ל ו-עיתונאים, אמנים, משוררים ונשות חברה, מתערבים שם לעיסה חברתית עליזה צפופה ורעשנית. ביום השישי האחרון נעדר שם אדם, שהפך לחלק מהמקום כמוסד חברתי. איש, שלא מעט בזכותו הפך המקום למה שהוא. האמרגן מרקו תורג'מן, 52, נפטר ביום הרביעי בשבוע שעבר. ורק פרדי, הכלב הדני הגדול, שהיה בשנים האחרונות חלק בלתי נפרד ממנו, סבב בין השולחנות וחיפש שם את אדונו ובעליו, ששוב לא יהיה שם.

מרקו עצמו היה מוסד. אולי הרבה יותר מזה. חלק מנופה של תל-אביב, שקבע את דמותה ואופיה, כמו כיכר דיזנגוף, מיגדל שלום, הקבצן העיוור שניגן על גיטרה מול קולנוע אלנבי או הצקל איש-כסית. חיי הלילה של תל-אביב, מסעדותיה, מסיבותיה, הצגות הבכורה הנוצרות, הווי-כוחים הפוליטיים סביב שולחנות בתי-הקפה, הבדיחות הלוקאליות — כל אלה פשוט לא יתוארו בלעדו.

בחיי אהב מרקו שיצרפו את התואר אמרגן לשמו. אבל באמרגנות עסק רק תקו-פה קצרה בחייו. כמה מהמפורסמים שבי-אמני ישראל חייבים למרקו את צעדיהם הראשונים בעולם הבידור, החברה והפירי-סומת. אבל גם אז, כשמצא את מחייתו באירגון מופעים ובייצוג אמנים, הוא לא דמה לשום אמרגן אחר הרואה במקצועו עסק ומקור הכנסה. הוא פשוט אהב את חברת האמנים ואת אנשי הבוהימה, להיות במחיצתם. לבלות עימם עד השעות הקטנות של הבוקר, לנדוד עימם כצועני בדרכי הארץ. מקצועו האמיתי של מרקו היה מן הנדירים ביותר בחברה האנושית. כרטיס הביקור שלו היה צריך לשאת את הכתו-בת: מרקו תורג'מן — חבר.

חברם של מי הוא לא היה. של כוכבי צמרת ושל מוכרי עיתונים; של אלופי

היי כלבים
כאשר הפך פרדי, כלבו הדני של מרקו, לאב מאושר לתריסר גורים, הפך מרקו לאפוסטרופוס. הוא חילק את הגורים, לאחר שאמם מתה מהר-עלה, רק אחרי שבדק היטב את רקעם של מבקשי הגורים.

במשך שנים היה מרקו תורג'מן מגדל מחזוריים של בנות טיפש-עשרה יפהפיות, אותן כינה בשם „הקטנות“, משמש להן מורה-דרך לחיי החברה. כאן נראה מרקו עם נערת הגריגו סימה שובל.

החיים היפים
במשך שנים היה מרקו תורג'מן מגדל מחזוריים של בנות טיפש-עשרה יפהפיות, אותן כינה בשם „הקטנות“, משמש להן מורה-דרך לחיי החברה. כאן נראה מרקו עם נערת הגריגו סימה שובל.